

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 406/2023-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **L and L TRADING spol. s r. o.**, Rozvojová 2/B, Košice, IČO 31 664 890, zastúpeného advokátkou JUDr. Vladimírou Houdek Běhalovou, Strojársená 11/C, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co/30/2023 z 15. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co/30/2023 z 15. marca 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co/30/2023 z 15. marca 2023 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **884,76 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o zamietnutí jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ sa návrhom z decembra 2022 proti žalovanému domáhal nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým mu bude uložené strpieť prechod a prejazd sťažovateľa a zdržať sa akýchkoľvek úkonov, ktoré môžu sťažiť alebo znemožniť prejazd a prechod sťažovateľa cez pozemok vo vlastníctve žalovaného (parcela č. [REDAKOVANÉ]), a to v časti vyznačenej na katastrom overenom geometrickom pláne. Okrem toho žalovanému žiadal uložiť, aby mu umožnil pripojenie na odber elektriny na jej odbernom mieste. Týchto práv sa sťažovateľ domáhal v prospech svojho skladu a pozemkov, ktoré nadobudol v roku 1996 od štátneho podniku, keď v kúpnej zmluve bolo zriadené aj vecné bremeno k pozemku (parcela č. [REDAKOVANÉ]). K omylu v označení pozemku podľa sťažovateľa došlo tak, že parcela č. [REDAKOVANÉ] bola z parcely č. [REDAKOVANÉ] odčlenená tesne pred uzavretím zmluvy v roku 1996. Uviedol, že prístupovú cestu približne s výmerou 250 m² časti parcely č. [REDAKOVANÉ] s výmerou 2 163 m² užíval od roku 1996, a tak je táto časť aj vyznačená na geometrickom pláne. Preto sa so žalovaným snažil dohodnúť, k čomu však nedošlo. Žalovaný mu však prejazd znemožnil postavením žeriavu a aj ho na jeho odbernom mieste odpojil od elektriny.

3. Okresný súd uznesením z 13. januára 2023 návrh sťažovateľa zamietol. Podľa okresného súdu z geometrického plánu nevyplýva výmera rozsahu povinnosti žalovaného vo štvorcových metroch, a ak uložená povinnosť má postihnúť iba časť parcely, musí to vyplývať z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, keďže nestačí znázornenie na geometrickom pláne iba čiarami. Inak by žalovanému mohla byť uložená povinnosť nad nevyhnutnú mieru. Okrem toho sťažovateľ k návrhu nepripojil originál alebo overenú kópiu geometrického plánu, čo vylučuje, aby sa takýto plán stal neoddeliteľnou prílohou uznesenia. Podľa okresného súdu ide o vzťah vlastníka stavby bez prístupu k verejnej komunikácii (sťažovateľa) a vlastníka príľahlého pozemku (žalovanej) podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý umožňuje zriadenie vecného bremena len za náhradu. Ak sťažovateľ mieni dosiahnuť prístup neodkladným opatrením, obchádza § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o pripojenie k elektrine, okresný súd uviedol, že sťažovateľ neodôvodnil hrozbu bezprostrednej ujmy.

4. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. Poukázal na to, že návrh podával elektronicky, no geometrický plán nebolo možné zaručene konvertovať. Neobstojí tvrdenie, že vecné bremeno k časti pozemku musí byť označené výmerou v metroch štvorcových, keďže vecné bremeno (ak sa netýka celého pozemku) sa vyznačí v grafickej časti geometrického plánu prerušovanou čiarou. K odvolaniu predložil aj originál geometrického plánu. Okrem toho nešlo o obchádzanie zákona, keďže okresný súd mu mohol uložiť povinnosť podať žalobu o zriadenie vecného bremena a konanie o takejto žalobe nevyklučuje nariadenie neodkladného opatrenia. Čo sa týka zamietnutia návrhu sčasti o umožnenie pripojenia k odberu elektriny, sťažovateľ odkázal na svoj návrh, v ktorom uviedol, že v stavbe prevádzkuje sklad, a preto musí byť zrejmé, že odpojením od elektriny mu v prevádzke hrozí ujma a vybudovanie novej prípojky trvá šesť mesiacov a stojí 30 až 40 tisíc eur. Zároveň namietol, že okresný súd nevyhodnotil všetky dôkazy, konkrétne fotografie zachytávajúce odstraňovanie asfaltu žalovaným z časti komunikácie, ktorú užíva.

5. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Stotožnil sa s jeho odôvodnením. Okrem toho zohľadnil tvrdenia žalovaného z vyjadrenia k odvolaniu sťažovateľa, keď bol toho názoru, že návrh sťažovateľa bol podaný ako samostatná

žaloba. Zvýraznil, že sťažovateľ sa svojho práva domáhal už skôr návrhom na potvrdenie vydržania práva, no tento jeho návrh bol uznesením v inom konaní podľa § 359a a nasl. Civilného mimosporového poriadku zamietnutý pre nesplnenie podmienok vydržania. Krajský súd zdôraznil, že sťažovateľ je právnická osoba, u ktorej sa očakáva náležitá opatrnosť, a preto jeho výhovorky, že nevedel o nezriadení vecného bremena, sú účelové. Okrem toho zohľadnil tvrdenia žalovaného, že spornú časť pozemku prenajal tretej osobe a sťažovateľ má prístup aj inou cestou, ktorú využíva. K pripojeniu elektriny sa krajský súd stotožnil s dôvodmi okresného súdu.

III.

6. Sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie uznesenia. Podľa sťažovateľa sa krajský súd nevysporiadal s jeho tvrdeniami, že v geometrickom pláne nemusí byť uvedená výmera a stačí vyznačenie čiarami v grafickej časti plánu. Rovnako sa nezaoberal tým, že neodkladným opatrením sa neobchádza zriadenie vecného bremena. Okrem toho sa krajský súd nevysporiadal s jeho dôkazmi, ktoré predložil v januári 2023 a s jeho tvrdeniami o hroziacej ujme odpojením od elektriny. Len sa stotožnil s argumentáciou okresného súdu. Sťažovateľ ďalej namieta, že vyjadrenia žalovaného k jeho odvolaniu mu neboli doručené, no krajský súd z nich vychádzal. Tým krajský súd porušil princíp kontradiktórnosti konania a právo na spravodlivý súdny proces, keďže bol vylúčený z možnosti namietat tvrdenia žalovaného v konaní, v ktorom nebolo nariadené pojednávanie. To platí osobitne o tvrdeniach žalovaného, že pozemok prenechal nájomcovi a že má prístup cez iné pozemky.

7. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že v rozhodnutí sa stotožnil s odôvodnením okresného súdu, ktoré sťažovateľ odvolaním nevyvrátil. K námietke sťažovateľa, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu, vychádzajúc z § 331 ods. 1 a § 329 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), uvádza, že nejde o porušenie kontradiktórnosti konania. Okrem toho tieto argumenty žalovaného boli len podporné a nezaložil na nich svoje rozhodnutie. Dodal, že ak by bola naliehavá potreba úpravy pomerov, sťažovateľ mohol podať nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, a nie domáhať sa ochrany ústavnou sťažnosťou, o ktorej konanie trvá dlhšie.

8. Žalovaný ako zúčastnená osoba uviedol, že rozhodnutie krajského súdu netrpí vadami svojvôle, formalizmu alebo nedostatočného odôvodnenia. Je toho názoru, že nedošlo k porušeniu povinnosti doručiť sťažovateľovi vyjadrenie k odvolaniu, a pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že sa dozvedel o nových okolnostiach, mohol podať nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia.

9. Sťažovateľ k vyjadreniu krajského súdu doplnil svoju argumentáciu. Osobitne uviedol, že po namietanom uznesení nedošlo k zmene skutkových okolností, a preto by rozhodnutiu o jeho novom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bránila prekážka veci rozhodnutej. Novou skutočnosťou nie je to, že z uznesenia krajského súdu sa dozvedel o prenájme pozemku tretej osobe, ku ktorému malo dôjsť ešte pred podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

IV.

10. Článok 6 ods. 1 dohovoru sa spravidla neaplikuje na rozhodovanie o neodkladných opatreniach (rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva Micallef proti Malte a Apis a. s. proti Slovensku). Argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu tohto práva neobsahuje žiadnu osobitnú

argumentáciu, z ktorej by bolo možné dospieť k tomu, že namietaným uznesením došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto je táto námietka nedôvodná a v tejto časti ústavnej sťažnosti nebolo vyhovené.

11. Posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného (zabezpečovacieho) opatrenia je primárne vecou všeobecných súdov. K ústavným sťažnostiam, v ktorých sa namieta porušenie ústavných práv rozhodnutím o týchto opatreniach, treba pristúpiť zdržanlivo. Nielen preto, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností strán nezasahuje konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Zasiahnúť do týchto rozhodnutí možno iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 65/2021). Výnimočnosť zasahovania ústavného súdu do rozhodnutí o neodkladných opatreniach neznamena, že tieto sú úplne mimo rámca ústavnoprávneho prieskumu. Ak sú dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie o neodkladnom opatrení, zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, možno konštatovať zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia (III. ÚS 104/2013).

12. K zamietnutiu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia došlo primárne v dôsledku formálneho argumentu o nedostatkoch geometrického plánu. Podľa okresného súdu nestačí znázornenie na geometrickom pláne iba čiarami a plán musí byť predložený v origináli. Tak tomu nie je. Geometrický plán je technický podklad, ktorého význam pre právne vzťahy vyplýva z katastrálneho zákona. Geometrický plán je podľa § 3 vyhlášky č. 461/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva katastrálny zákon č. 162/1995 Z. z., buď grafické znázornenie (i) nehnuteľností, ktoré vzniknú rozdelením alebo zlúčením nehnuteľností (vyjadruje stav nehnuteľností pred zmenou a po zmene s uvedením doterajších a nových parcelných čísel, výmer, druhov pozemkov a ďalších údajov), alebo (ii) vecného bremena k časti pozemku.

13. Z právnej úpravy je zrejmé, že treba rozlišovať medzi geometrickým plánom na účely rozdelenia alebo zlúčenia pozemku a plánom na znázornenie vecného bremena. Rozlišovaniu zodpovedá aj úprava plánu na účely zriadenia vecného bremena, ktorá je obsiahnutá v smernici Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na postup pri zápise, zmene a výmaze vecného bremena v súbore popisných informácií katastra nehnuteľností. Podľa § 3 ods. 4 tejto smernice rozsah vecného bremena k časti pozemku sa v súbore popisných informácií katastra nehnuteľností eviduje odkazom na číslo úradného overenia geometrického plánu. Zo smernice vôbec nevyplýva, že by takýto plán mal obsahovať údaj o výmere časti pozemku dotknutej vecným bremenom. Časť pozemku dotknutá bremenom sa vyznačuje farebnými prerušovanými čiarami v grafickej časti geometrického plánu bez toho, aby ju bolo potrebné vyjadriť plošnou výmerou v popisnej časti plánu vytvorením osobitnej parcely tak, ako tomu je pri plánoch, ktoré slúžia na zlúčenie alebo rozdelenie už evidovaných parciel.

14. Požiadavka okresného súdu na geometrický plán s vyznačením plošnej výmery dotknutej časti existujúceho pozemku v origináli tak nemá žiadnu oporu nielen v procesných predpisoch upravujúcich postup súdu, ale ani v hmotnoprávných predpisoch, ktoré upravujú podrobnosti právnych úkonov týkajúcich sa zriadenia vecných bremien. Požiadavka okresného súdu, ktorú ako správnu vyhodnotil krajský súd, je celkom zmyslená a formalistická. Argument o potrebe

vyjadrenia výmery dotknutej časti pozemku neobstojí nielen z formálnych dôvodov, no predovšetkým preto, že rozsah výmery tejto časti pozemku je vyjadrený jasne a zrozumiteľne graficky. Sám okresný súd vyhodnotil, že neodkladné opatrenie sa týka približne 250 m². Predovšetkým však plocha, ktorej sa má týkať obmedzenie pozemku, musí byť zrejma z mapového znázornenia, ktoré odráža pomery v teréne. Merné vyjadrenie plochy je rovnako ako pri geometrických plánoch na zlúčenie alebo rozdelenie parciel len pomocným údajom. Bez významu je otázka, či je geometrický plán predložený v origináli alebo v kópii. Sťažovateľom žiadané neodkladné opatrenie nemalo byť predmetom zápisu v katastri nehnuteľností, malo len žalovanému jasne komunikovať, v ktorej časti svojho pozemku má strpieť prejazd sťažovateľa, ktorý bol už tak či tak roky vyjadrený faktickým užívaním v teréne. Na to bolo vyjadrenie plošnej výmery tejto časti pozemku na origináli geometrického plánu celkom nesprávnou formalistickou požiadavkou. Zo žiadneho predpisu procesného práva nevyplýva, že súdne rozhodnutie o neodkladnom opatrení je vykonateľné len s priloženým originálom geometrického plánu.

15. Ďalší argument okresného súdu mal materiálny charakter a vychádzal z toho, že vzhľadom na sťažovateľa, ktorý je vlastníkom stavby bez prístupu k verejnej komunikácii, a žalovaným, ktorý vlastní priľahlý pozemok, je upravený v § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý umožňuje zriadenie vecného bremena len za náhradu. Preto ak sťažovateľ mieni dosiahnuť prístup neodkladným opatrením, obchádza § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ toto východisko okresného súdu v odvolaní považoval za nesprávne. Krajský súd sa rovnako ako s ostatnými námietkami sťažovateľa aj s touto otázkou vysporiadal stroho, stotožnením sa s okresným súdom. Platí, že ak sa odvolací súd stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. To však neznamená, že odvolací súd sa nemá vysporiadať s podstatnými odvolacími argumentmi. Možno konštatovať, že táto povinnosť splnená nebola. Sťažovateľ nedostal vôbec odpoveď na základné argumenty nadväzujúce na argumentačnú strohosť odôvodnenia okresného súdu. Z odôvodnenia okresného súdu a krajského súdu vôbec nemožno vyvodit' argumenty, ktoré by boli spôsobilé presvedčiť o správnosti zamietnutia návrhu sťažovateľa.

16. K argumentu súdov o obchádzaní zákona treba uviesť, že neodkladné opatrenie, v dôsledku ktorého sa má zabezpečiť prístup sťažovateľa k jeho nehnuteľnostiam, nijak nenahrádza konanie, ktorým sa má určiť existencia alebo má byť zriadené vecné bremeno. Účelom neodkladného opatrenia je poskytnúť rýchlu a účinnú ochranu, pričom jedným z možných návrhov je aj návrh na uloženie povinnosti niečo konať alebo niečo strpieť. Sťažovateľ vyjadril potrebu úpravy pomerov, keďže sa po dlhých rokoch nerušeného užívania ocitol bez prístupu k svojim nehnuteľnostiam. Súdom pritom nič nebránilo, aby sťažovateľovi uložili povinnosť podať žalobu či už o určenie alebo zriadenie vecného bremena. Predpokladom nariadenia neodkladného opatrenia je osvedčenie dôvodnosti a trvania nároku, ktorému sa neodkladným opatrením poskytuje ochrana. Osvedčenie nároku neznamená len osvedčenie, čo sa stalo a čo je medzi stranami skutkovo nesporné, ale aj osvedčenie toho, že po právnom posúdení osvedčeného skutkového stavu možno predpokladať danosť práva, ktorému sa poskytuje neodkladná ochrana (III. US 458/2022). Z odôvodnenia rozhodnutí nemožno vyvodit', že by tento predpoklad sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia bol argumentáciou súdov vyvrátený.

17. Neodkladné opatrenie možno nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery. Tento atribút však bez ďalšieho neznamena, že ide o akútny a nevyhnutne jednorazový stav. Potreba upraviť pomery môže byť bezodkladná a pretrvávajúť aj dlhší čas (III. ÚS 422/2021). Skutočnosť, že tento stav trvá dlhšiu dobu, nemôže byť na ťarchu sťažovateľa, naopak, svedčí o tom, že potreba bezodkladne upraviť pomery stále trvá a je o to akútnejšia. Nemožno súhlasiť ani s tvrdením žalovaného, že sťažovateľ by neodkladným opatrením získal užívacie právo na neobmedzený čas. Neodkladné opatrenie, vo vzťahu ku ktorému je začaté konanie vo veci samej (konanie o zriadenie vecného bremena), možno kedykoľvek zrušiť. Okrem toho neodkladnú procesnú úpravu nemožno interpretovať ako nedôvodný zisk užívacieho práva. Ide o dočasnú úpravu a strana sporu, ktorej ňou bola spôsobená ujma, má podľa § 340 CSP právo na náhradu škody, ak neodkladné opatrenie zanikne z akéhokoľvek iného dôvodu ako úspechu žalobcu vo veci samej.

18. Vo vzťahu k dôkazom, ktoré predložil žalovaný k odvolaniu sťažovateľa, možno uviesť, že z odôvodnenia krajského súdu nie je zrejmé, ako tieto dôkazy vyhodnotil s ohľadom na tvrdenia sťažovateľa o hrozbe vzniku ujmy v dôsledku odpojenia od elektriny. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ využíva elektrinu, implicitne osvedčuje, že jej odpojením dosiaľ vykonávanú podnikateľskú činnosť vykonávať nebude môcť. To bez ďalšieho predpokladá vznik ujmy. K tomu treba uviesť, že nedostatok písomnej konfrontácie tvrdení strán v ich celkom rozporuplných vyjadreniach mohol byť vyplnený ich konfrontáciou na pojednávaní. Nenariadenie pojednávania je totiž len možnosťou a prichádza do úvahy najmä vtedy, ak by pojednávanie mohlo zmariť účel neodkladného opatrenia. To vo veci sťažovateľa nemožno identifikovať.

19. Vo vzťahu ku kontradiktórnosti je potrebné poukázať na to, že zákonné ustanovenia o povinnosti doručiť vyjadrenie protistrane treba vnímať ako minimálne štandardy pri napĺňaní princípu kontradiktórnosti. To, že je súd povinný doručovať vyjadrenie protistrane aj nad rámec zákonnej úpravy, vyplýva zo samotnej podstaty spravodlivého procesu – zásady kontradiktórnosti konania, ktorá na súdy kladie povinnosť byť ostrážitý pri jej napĺňaní, pričom súdy sa nemôžu obmedzovať len na medze zákonných príkazov (I. ÚS 155/2020). Možno pripustiť nedoručenie bezobsažného vyjadrenia. To však nie je prípad podania žalovaného, ktoré do rozhodovania prinieslo celkom nové skutočnosti. Krajský súd v rozhodnutí priamo poukazuje na vyjadrenie žalovaného a z odôvodnenia je zrejmé, že tieto tvrdenia boli pri jeho rozhodovaní relevantné. Veď napokon na argumenty sťažovateľa v odvolaní krajský súd nereagoval vôbec a stotožnenie sa s argumentmi okresného súdu doplnil záverom o dôvodnosti tvrdení žalovaného.

20. Vo veci tejto ústavnej sťažnosti ide o prieskum rozhodnutia o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Pri východisku, že do takéhoto rozhodnutia možno zasiahnuť len pri zjavnom excese, treba skúmať, či argumenty, ktoré by k vyjadreniu žalovaného vzniesol sťažovateľ, by mohli vážne spochybníť tvrdenia žalovaného, na ktorých postavil svoje odôvodnenie krajský súd. Skutkové argumenty žalovaného, ktoré si nekriticky osvojil krajský súd (prenajatie spornej časti pozemku tretej osobe a prístup sťažovateľa ku skladu inou cestou), sťažovateľ mohol spochybníť až v ústavnej sťažnosti. K tvrdeniu žalovaného, že sťažovateľ mal priestor na oboznámenie sa s obsahom jeho vyjadrenia k odvolaniu nahliadnutím do spisu, treba uviesť, že táto možnosť nekompenzuje nedoručenie stanoviska protistrany druhej strane (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Milatová a ostatní proti Českej republike, bod 61). To platí o to viac, že medzi doručením vyjadrení žalovaného a rozhodnutím krajského súdu uplynulo len pár dní.

21. Vo vzťahu k argumentácii krajského súdu a žalovaného, že sťažovateľ môže podať nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, je potrebné poukázať na § 329 ods. 3 CSP, podľa ktorého ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci. Pokiaľ teda nedošlo k zmene skutkových okolností, z ktorých svoje právo odvodzuje žalobca, môže ísť o tú istú vec s rizikom zastavenia konania o ďalšom návrhu sťažovateľa. Vo veci sťažovateľa len ťažko možno hovoriť o zmene skutkových okolností. Skôr možno dospieť k tomu, že krajský súd v namietanom uznesení považoval za osvedčené skutočnosti tvrdené žalovaným, z ktorých vytvoril hoc aj podporné argumenty pre zamietnutie návrhu sťažovateľa, no bez toho, aby ho s týmito tvrdeniami akokoľvek konfrontoval. Nie je dôvod, aby táto nedôslednosť v postupe všeobecných súdov bola vyplňovaná ďalším návrhom sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia.

22. Celé konanie o návrhu sťažovateľa je tak poznamenané snahou všeobecných súdov o dosiahnutie formálneho rozhodnutia bez snahy, aby rozhodnutie vychádzalo z osvedčených skutočností v miere potrebnej na prijatie právneho záveru, či mu treba poskytnúť ochranu neodkladným opatrením. Ďalším prvkom postupu oboch súdov je úzkoprsá snaha o dodržanie minimálneho štandardu procesných práv bez akejkolvek snahy o dosiahnutie čo najvyššej a pre rozhodnutie o neodkladnom opatrení nevyhnutnej miery osvedčenia stranami tvrdených protichodných skutočností. Pri rozhodnutí okresného súdu k tomu došlo použitím celkom neplatných a nezdôvodnených argumentov, s ktorými sa bez akékoľvek pokusu o ich verifikáciu stotožnil krajský súd. V postupe krajského súdu bolo rozhodujúcim prvkom jeho zlyhanie v celkom nekritickom prevzatí argumentov okresného súdu, ktoré bolo doplnené so sťažovateľom nekonfrontovanou nepreverenou skutkovou argumentáciou žalovaného. Všetky tieto okolnosti vo svojom vzájomnom súvisi mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovené s tým, že rozhodnutie krajského súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

V.

23. Na okraj treba uviesť, že rozhodnutie o návrhu sťažovateľa bolo poznamenané formalistickými procesnými prístupmi okresného súdu a krajského súdu bez zohľadnenia významu rozhodnutia pre sťažovateľa. Obhajoba tohto prístupu je postavená na východisku, podľa ktorého boli splnené všetky zákonom predpísané procesné postupy. Aplikácia procesného predpisu, ktorý všeobecným súdom či už prvej alebo odvolacej inštancie dáva možnosť rozhodnúť bez vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania, však bez ďalšieho neznamená, že v takomto procese boli dodržané aj ústavné požiadavky na rozhodnutie o neodkladnom opatrení.

24. Pojednávanie je základný nástroj kontradiktórnosti civilného procesu. Kde inde ako na pojednávaní (v prípade sťažovateľa možno aj na mieste samom) bez opakovaného doručovania písomných vyjadrení môže dôjsť ku konfrontácii skutkových tvrdení a právnych názorov strán. Hoci úprava obsiahnutá v CSP preferuje písomnú komunikáciu strán a súdu, nevylučuje však ani ich bezprostrednú komunikáciu na pojednávaní. Pri vyjasnení skutkového stavu by súd a strany boli nepochybne ďalej, ak by ktorýkoľvek zo súdov v konaní o návrhu sťažovateľa nariadil pojednávanie. Tak by súdy dosiahli nielen vyššiu mieru kontradiktórnosti, ale aj koncentrácie konania. Sťažovateľ by tak nebol odkázaný na ústavnú sťažnosť,

alebo ako mu to cynicky podsúva krajský súd, na ďalší návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, v ktorom by znova mohol byť konfrontovaný s bezbrehými predstavami súdov o náležitostiach geometrických plánov tak, ako mu ich oba sudy sprostredkovali v namietanom konaní.

25. V závere a znova len na okraj treba doplniť, že naša procesná úprava postupu súdov v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia dáva súdom pomerne veľkú voľnosť v tom, ako zabezpečia účinnú predbežnú ochranu strán sporu. Len na porovnanie treba uviesť, že v iných, zrejme vyspelejších procesných úpravách, ktorým bol inšpirovaný aj CSP, no nie v úprave neodkladných opatrení, sa konania o sporných predbežných opatreniach bez nariadenia pojednávania nezaobídu. Napríklad podľa nemeckého ZPO je proti rozhodnutiu o zabezpečovacom opatrení (Arrest), a teda aj o predbežnom opatrení, prípustná námietka, o ktorej sa rozhoduje na pojednávaní súdu prvej inštancie rozsudkom, ktorým môže súd ešte na prvej inštancii opatrenie či už potvrdiť, zmeniť alebo zrušiť, či dokonca jeho vydanie podmieniť zložením peňažnej zábezpeky. Podobné efektívne prostriedky komunikácie strán a súdu, ktoré zabezpečujú kontradiktórnosť a koncentráciu konania, boli v prípade sťažovateľa vyplnené jednak celkom nesprávnymi úvahami okresného súdu a krajského súdu a na strane druhej a na škodu veci (predbežnej ochrany práv sťažovateľa) či už radami krajského súdu o podaní ďalšieho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo týmto konaním o ústavnej sťažnosti.

VI.

26. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za štyri úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a dve vyjadrenia 4 x 208,67 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (4 x 12,52 eur) predstavuje sumu 884,76 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu